

V spomienkach nájdete aj vlastné poznanie, objavíte rozmanitý svet neľahkej doby i nezabudnuteľné momenty a zážitky na celý život. Svoju knihu spomienok otvoril Ján Šnirc na strane s nadpisom *Moje spomienky na bombardovanie Prievidze a príchod vojakov Červenej armády.*

Takto si na to spomínam...

Udialo sa to na zelený štvrtok 29. marca 1945. Jar prišla skoro a slnečné lúče už dobre hriali. Bol som u môjho kamaráta Ruda Bielika, ktorý býval na ulici Táboriská tiahnucej sa po ľavej strane z Bojníckej cesty v blízkosti Ulrichovho močiara. V diaľke sme počuli hukot lietadiel. Na prelety lietadiel sme si už pomaly aj zvykli, lebo dovtedy žiadne, ktoré nám lietavali ponad hlavy, Prievidzu nebombardovali. Hukot lietadiel naberal na intenzite a zrazu sme v našej blízkosti počuli výbuchy bômb. Utekali sme do blízkych polí, kde sme si ľahli na zem, ľudia, čo boli na blízku, tiež utekali na polia. Celé to peklo trvalo asi pol hodinu. Po skončení náletu som išiel domov. Bývali sme na Tehelnej ulici pri Englišovej píle. Keď som kráčal po Bojníckej ceste, videl som následky bombardovania. Na ceste boli ranené či uhynuté kone a mŕtvi ľudia. Vedľa hydrantu pri dome pána Ludvika ležali mŕtvi dvaja nemeckí vojaci. Neďaleko som uvidel mŕtveho pána Kianičku, otca môjho kamaráta, a známou mojej mamy pani Lýdiu Čambálovú. Zahynul tiež tesársky majster pán Hanzel z Bojníc. Nemeckí vojaci strieľali zranené kone.

Náš dom som našiel bez strechy, všetky okná a okenné rámy porozbíjané. Susedný dom pána Zmeškala dostal priamy zásah. Pani Zmeškalová, ktorá ostala doma, to zázrakom prežila. Viacero domov bolo poškodených, priamy zásah dostal aj dom pána Gregora Kráľika, v ktorom zahynula jeho najmladšia dcéra Filoména. Mal som veľký strach, či sa nestalo niečo niekomu z našej rodiny. Najprv prišla moja starká, ktorá bola u pekára s chlebom, potom mama, otec i sestra, ktorá sa učila za krajčírku, a boli sme šťastní, že sme všetci nažive.

Po tomto desivom zážitku sme sa z obavy ďalšieho bombardovania, chodili ukrývať do pivnice k susedovi Štefanovi Mäsiarovi. A to nie len my, ale aj ďalší susedia. Vtedy sa naplno prejavila spolupatričnosť a ľudskosť. Boli sme ochotní podeliť sa aj o jedlo a navzájom si pomáhať.

Takto si na to spomínam...

Bola streda 4. apríl 1945 teplý jarný deň. Z diaľky sme počuli kanonády. Vyšli sme na ulicu a pozerali ako poslední nemeckí vojaci cválali na koňoch, viezli sa na vozoch a mnohí aj po vlastných uháňali smerom do Bojníc. Jedna naša suseda, chuderka, bola mentálne postihnutá, stála pri harajke a naberajúc vodu do vedra chcela utekajúcich vojakov polievať, lebo bola Veľká noc. Ženy hovorili pánovi Mäsiarovi, aby išiel po ňu lebo, že

Dom Gregora Kráľika po bombardovaní 29.marcha.1945.

ju Nemci zastrelia. Našťastie Nemci ufujazdili pretože ich najväčšou starosťou bolo zachrániť sa pred približujúcimi sa vojakmi Červenej armády.

Sused pán Mäsiar bol železničiar, preto sa odbehol pozrieť, čo sa deje na železničnej stanici. Keď sa vrátil, oznámil nám, že Rusi sú už v Prievidzi. Sem tam bolo počuť ešte strelbu, ale všetci, čo sme bývali schovaní v pivnici, sme boli vonku na ulici. Zrazu sa objavila malá skupina ruských vojakov a na naše veľké prekvapenie bol medzi nimi aj Prievidžan Ján Kuco. Potom sa hovorilo, že Jano Kuco doviedol Rusov do Prievidze.

Vojaci boli zaprášení a smädní, nosili sme im vo vedrách vodu. Na ďalší deň sme už žili doma. V našom dome sme ubytovali dvoch ruských vojakov. Starká im urobila praženicu a schuti sa najedli. Na ďalší deň priniesol jeden z nich vo vreci slaninu, chlieb i vajcia, a potom sme sa všetci hostili spolu. Jeden z vojakov hral na harmonike a obaja nám porozprávali o svojich rodinách.

V prvom Československom armádnom zbore generála Ludvika Svobodu bojoval aj môj ujo Mikuláš Andris. Dva roky sme o ňom nemali žiadne správy, a tak sa starká smutne rozhovorila o synovi pred vojakmi. A jeden z nich jej na to odpovedal: „Máma neboj sa, on prid'ot, on sičas prid'ot“. Prešlo niekoľko dní, keď nám v noci ktosi zabúchal na dvere a vo dverách stál syn starej mamy a môj ujo Mikuláš Andris. Potom prišiel 8. máj 1945 a konečne sme si vydýchli, lebo už bol koniec vojny.

Jozef Šnirc (1934)